

Názory rodičů na řízené a spontánní aktivity dětí v mateřské škole

Veronika Curalová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Couralová**
Osobní číslo: **H190021**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Názory rodičů na řízené a spontánní aktivity dětí v mateřské škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury týkající se předškolního vzdělávání pohledem rodičů.
Vymezení terminologie a teoretických východisek zaměřených na spontánní a řízené aktivity uplatňované v mateřské škole.
Příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumných cílů a výzkumných otázek.
Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku pro rodiče.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Ansari, A., & Purtell, K. M. (2017). Activity settings in full-day kindergarten classrooms and children's early learning. *Early Childhood Research Quarterly*, 38(1), 23–32. doi: 10.1016/j.ecresq.2016.09.003
- Koťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet (2., rozš. a aktualiz. vyd)*. Praha: Grada.
- Krejčová, V., Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál.
- Suchánková, E. (2014). *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál.
- Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
- Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 22.4.2022

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá názory rodičů na spontánní a řízené aktivity dětí v MŠ a je teoreticko-empirického charakteru. Cílem bylo zjistit, jaké názory mají rodiče na spontánní a řízené aktivity uplatňované v MŠ. Teoretická část se zabývá předškolním vzděláváním, spontánními a řízenými aktivitami uplatňovanými v MŠ a vztahy rodičů ke vzdělávání svých dětí. Tyto teoretická východiska jsme následně uplatnily v praktické části. V praktické části jsme využily metodu dotazníkového šetření, kdy jsme vytvořily dotazník pro rodiče dětí, které navštěvují mateřskou školu. V závěru jsou formulovány výsledky dotazníkového šetření. Na základě výsledků dotazníkového šetření jsme zpracovali doporučení pro praxi.

Klíčová slova: řízená aktivita, spontánní aktivita, spolupráce školy a rodiny

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the views of parents on spontaneous and controlled activities of children in kindergarten. Its character is theoretical empirical. The objective was to find out the opinion parents have about spontaneous and controlled activities applied in kindergartens. The theoretical part deals with preschool education, spontaneous and controlled activities applied in kindergartens and parents' relationship to their children's education. These theoretical starting points were subsequently applied in the practical part, where the method of a questionnaire survey, when a questionnaire for parents of children attending kindergarten was created, was used. In the end, the results of the questionnaire survey are formulated. Based on the results of the questionnaire survey, recommendations for practice were developed.

Keywords: spontaneous activities, controlled activities, family and school collaboration

Poděkování

Touto cestou chci poděkovat doc. PaedDr. Janě Majerčíkové, PhD., vedoucí mé bakalářské práce, za cenné připomínky, odborné rady a ochotu, kterou mi při zpracování mé práce věnovala. Poděkovat bych také chtěla všem rodičům, kteří se zapojili do mého výzkumu. Na závěr bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, kterou mi poskytovali po celou dobu mého studia.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	11
1.1 SPECIFIKA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	11
2 VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY UPLATŇOVANÉ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	13
2.1 VYUŽITÍ SPONTÁNNÍ AKTIVIT PŘI VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	14
2.1.1 Přínosy a rizika spontánních aktivit	15
2.2 VYUŽITÍ ŘÍZENÉ AKTIVITY PŘI VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	15
2.2.1 Přínosy a rizika řízených aktivit.....	16
3 VZTAH RODIČŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ JEJICH DĚTÍ	17
II PRAKTICKÁ ČÁST	20
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	21
4.1 CÍLE VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	21
4.2 VÝZKUMNÁ METODA	22
4.2.1 Charakteristika výzkumného nástroje	22
4.3 PŘEDVÝZKUM	22
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	23
5 ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT	24
5.1 VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT	24
5.2 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	37
6 ZÁVĚRY VÝZKUMU	41
6.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	43
ZÁVĚR	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	47
SEZNAM GRAFŮ	48
SEZNAM TABULEK	49
SEZNAM PŘÍLOH	50

ÚVOD

Předškolní vzdělávání je v současné době nedílnou součástí vzdělávacího systému, proto je nutné vytvářet dětem kladný vztah ke vzdělávání, který děti mohou získat právě při uplatňování spontánních a řízených aktivit v mateřské škole. Vzdělávání v mateřské škole by mělo probíhat především formou hry, kdy by se principy hry měly promítat také v řízených aktivitách učitelem. Důvodem výběru tohoto tématu je má osobní zvědavost, jaký mají rodiče názor na tyto aktivity, protože se často setkáváme s názory, že děti si tam chodí jen hrát a paní učitelky je jen hlídají. Z tohoto důvodu mě zajímalo, jestli rodiče vidí nějaký význam v uplatňování těchto aktivit a také, které vzdělávací aktivity preferují při vzdělávání jejich dítěte. Z našeho pohledu jsou jak spontánní, tak i řízené aktivity neopomenutelnou součástí vzdělávání v mateřské škole a proto je třeba dbát na jejich vyvážení.

Bakalářská práce se dělí na dvě části, a to teoretickou část a praktickou část. Teoretická část bakalářské práce obsahuje tři kapitoly. První kapitola se věnuje předškolnímu vzdělávání, neboť právě v předškolním vzdělávání jsou uplatňovány spontánní a řízené aktivity, kterými se zabýváme v naší práci. Druhá kapitola se zabývá vzdělávacími aktivitami uplatňovanými v mateřské škole, kde uvádíme i přínosy a rizika při uplatňování těchto aktivit. Třetí kapitola popisuje jak vztah rodičů ke vzdělávání jejich dětí, tak vztah mateřské školy a rodičů a zároveň se zabývá tím, jak rodiče mateřskou školu vnímají.

V praktické části jsme prováděli kvantitativně orientovaný výzkum, kdy jsme jako metodu zvolili dotazníkové šetření. Výzkumný vzorek byl tvořen rodiči dětí, které navštěvují mateřskou školu. Hlavním cílem empirické části bylo zjistit, jaké mají rodiče názory na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole. Na základě výzkumné otázky jsme si stanovili dílčí cíle výzkum, kdy jsme se snažili zjistit, zda existuje významný vztah jak mezi názory rodičů na spontánní a řízené aktivity a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním, tak mezi jejich názory na tyto aktivity a jejich docházkou do mateřské školy. Dále jsme se snažili odhalit, které vzdělávací aktivity rodiče preferují při vzdělávání jejich dětí. V závěru praktické části získaná data analyzujeme a interpretujeme. Na základě výzkumných zjištění jsme uvedli doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Tahle práce se zabývá spontánními a řízenými aktivitami uplatňovanými v mateřské škole, proto považujeme za důležité uvést charakteristiku předškolního vzdělávání, neboť specifika předškolního vzdělávání jsou důležitá při zařazování těchto aktivit.

Opravilová (2016) uvádí, že předškolní vzdělávání je proces cíleného a organizovaného působení na dítě předškolního věku. Tento proces má dítě rozvíjet, motivovat, podporovat a dále směřovat k získávání potřebných kompetencí pro vstup na základní školu.

Pro předškolní vzdělání je klíčový Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, který je závazný pro všechny mateřské školy zařazené do sítě mateřských škol MŠMT. Na základě RVP PV si mateřské školy vypracují svůj Školní vzdělávací program. (Košátková, 2014)

1.1 Specifika předškolního vzdělávání

Mateřská škola je první vzdělávací institucí, kterou dítě navštěvuje, proto je potřeba usilovat o to, aby čas strávený v mateřské škole byl pro dítě příjemnou zkušeností a získalo dobré základy do dalšího vzdělávání. Předškolní vzdělávání má dítěti usnadňovat jeho další životní i vzdělávací cestu. Jeho úkolem je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu a také zajistit dítěti prostředí s dostatkem podnětů k jeho učení a rozvoji. (RVP PV, 2021)

Předškolní vzdělávání se přizpůsobuje kognitivním, sociálním, vývojovým i emocionálním potřebám dítěte. Při vzdělávání by mělo být dítě respektováno jako osobnost a měli bychom brát v úvahu jeho individuální potřeby a zájmy, které nás vedou k metodám a aktivitám, pomocí kterých dítě připravujeme na další vzdělávání. K rozvoji dítěte je potřeba vytvářet dostatek podnětů pro jeho vlastní hru a také mu poskytovat záměrně připravenou nabídku aktivit, která se bude zaměřovat na komplexní rozvoj dítěte. (Košátková, 2014)

V předškolním vzdělávání je třeba volit vhodné metody a formy práce, které odpovídají vývojovým charakteristikám dětí předškolního věku. A to z toho důvodu, aby byly naplněny vzdělávací předpoklady u každého jednoho dítěte. Klíčovými aktivitami v předškolním vzdělávání jsou spontánní a řízené aktivity, u kterých je třeba dbát na jejich provázání a vyvážení, zároveň by měly odpovídat potřebám a možnostem dítěte předškolního věku. (Syslová et al., 2019)

Dalším specifikem předškolního vzdělání je přejímání některých vzorů chování a postojů dětmi. Je potřeba si uvědomit, že učitelka v mateřské škole je pro děti autoritou a děti tak, často přejímají její vzorce chování nebo postoje. Učitelka má tedy vliv na utváření osobnosti dětí, proto je tedy nutné mít pod kontrolou své chování, abychom dětem předávali, co nejlepší postoje a vzorce chování. (Opravilová, 2016)

Nedílnou součástí předškolního vzdělávání je pedagogická diagnostika, pomocí které učitel zjišťuje a posuzuje aktuální stav poznatků, vědomostí, dovedností a zkušeností dítěte. Na základě těchto zjištění přizpůsobují učitelé vzdělávání podle individuálních potřeb dítěte a zvyšují tak kvalitu jeho rozvoje. (Kořátková, 2014)

V předškolním vzdělávání je velmi důležité nešetřit prostorem a časem, protože to patří mezi důležité činitele v předškolní výchově. Co se týče prostoru, preferuje se volný a bezpečný prostor, který poskytuje dětem mnoho podnětů pro jejich aktivity. Z hlediska času je potřeba dětem poskytovat dostatek času a tolerovat jejich individuální tempo, aby dítě také mohlo projevit své zájmy a něco vyzkoušet. (Opravilová, 2016)

V předškolním vzdělávání je potřeba vycházet z individuálních potřeb dětí, poskytovat jim dostatek podnětů a při plánování aktivit vhodně volit organizační formy a metody vzdělávání.

2 VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY UPLATŇOVANÉ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

V mateřské škole by měly být nabízeny rozmanité hry a aktivity, které podporují přirozenou zvědavost u dětí, mají při nich děti potřebu objevovat nové, podněcuje u nich zájem o poznávání, získávání zkušeností a také učení se novým dovednostem. (Syslová et al., 2019)

Nejprve je nutné si vymežit pojem aktivita, jelikož ve většině literatury se setkáváme s pojmy řízené a spontánní činnosti. Pojem aktivita je v Pedagogickém slovníku definován jako „*Skupina činností, při nichž musí člověk projevit vyšší úroveň iniciativy, samostatnosti, musí vynaložit větší úsilí, postupovat energičtěji, být celkově výkonnější a efektivnější.*“ (Průcha, Walterová & Mareš, 2013, s. 15) Například Šmelová & Prášilová (2018) uvádí, že během dne se v mateřské škole střídají činnosti, které jsou také nazývány jako aktivity spontánní a řízené. Krejčová, Kargerová, & Syslová (2015) používají pojem spontánní a řízené činnosti. U Svobodové (2010) se setkáváme také s pojmem spontánní a řízené činnosti. V knize Hra a její využití v předškolním vzdělávání Suchánková (2014) využívá, jak spontánní a řízené aktivity, tak i spontánní a řízené činnosti. Z důvodu nejasností ve vymezení těchto pojmů, zda se jedná o spontánní a řízené aktivity či spontánní a řízené činnosti, budeme v naší práci považovat slovo aktivita i činnost jako synonymum, protože v literatuře se setkáváme oběma variantami.

Spontánní a řízené aktivity řadíme mezi organizační formy vzdělávání v mateřské škole. Organizační formy lze podle Krejčové, Kargerové, & Syslové (2015) rozdělit z hlediska uspořádání dětí ve třídě na: hromadou, skupinovou a individuální. Dále rozlišuje organizační formy z hlediska míry jejich řízení, a to konkrétně na řízené aktivity a samostatné aktivity, které dále ještě dělí na spontánní aktivity a nepřímo řízené aktivity, kdy mají děti možnost volit z připravené nabídky od pedagoga. V naší práci se budeme zaměřovat především na spontánní a řízené aktivity.

Při vzdělávání dětí v mateřské škole je důležité dbát na vyvážení spontánních a řízených aktivit, a to v takovém poměru, který odpovídá možnostem a potřebám dětí. Je potřeba dětem poskytovat dostatek prostoru pro spontánní aktivity, aby dítě mohlo projevit své nápady a myšlenky. (RVP PV, 2021) Kořátková (2014) uvádí, že pro kvalitní rozvoj dětí je důležité věnovat pozornost volné i řízené aktivitě. Často se setkáváme s tím, že si rodiče neuvědomují důležitost využívání jak spontánních, tak i řízených aktivit. A to z toho

důvodu, že mateřskou školu berou, jako instituci, kde si děti „jen“ hrají. Ale není tomu tak, protože děti se učí nové věci prostřednictvím řízených i spontánních aktivit, jen je nutné správně aktivity nastavovat, aby při nich docházelo k rozvoji dítěte.

My se ztotožňujeme s tím, že při vzdělávání dětí je důležitá jak spontánní, tak i řízená aktivita. Jelikož při spontánní aktivitě má dítě dostatek prostoru zkoumat, objevovat a poznávat nové věci a zároveň se tak spontánně učí novým věcem. Naopak při řízených aktivitách má dítě zprostředkované poznání světa a je přitom vytvořen prostor pro získání dovedností a znalostí.

2.1 Využití spontánní aktivit při vzdělávání v mateřské škole

Pojmem spontánní aktivita rozumíme volnou hru dítěte, která vychází z vlastní iniciativy dítěte. Dítě si samo volí prostředky, formu, hračky, materiál a také s kým si bude hrát. Kolář (2012, s. 132) ve výkladovém slovníku z pedagogiky definuje pojem spontánní aktivita jako: *„Chování, jednání vycházející z okamžitého vnitřního impulsu nebo jako bezprostřední reakce na situaci; vlastní aktivita vycházející z vnitřních potřeb a zájmů, neorganizovaná činnost. Většinou spojená s výraznou emocionální účastí.“* Jestliže se má jednat o spontánní aktivitu, tak nikdo nemůže dítě nutit, určovat s čím si má hrát nebo dokonce určovat s kým si má hrát, jinak by se nejednalo o spontánní aktivitu. Při volné hře by měly být však vytvořeny pravidla, které si utvoří pedagogové společně s dětmi. Tyto pravidla mají omezit rizika, mezi které řadíme například ohrožení dítěte nebo dospělé osoby, zničení hraček nebo zařízení školy. (Svobodová, 2010) Do spontánních aktivit dětí by nemělo být zasahováno, pokud však děti neporušují pravidla, která mají vytvořena společně s učitelem.

Spontánní aktivity neboli aktivity vybrané dětmi zdůrazňují děti jako aktivní nežli pasivní. Děti si během nich vybírají, do jakých aktivit se zapojí. Učitelé při těchto aktivitách zastávají roli facilitátora. (Ansari & Purtell, 2017) Učitelé jsou v této roli chápáni jako průvodci prožívání a učení dětí. V předškolním vzdělávání se v současnosti nejvíce preferuje právě facilitační role učitele. (Suchánková, 2014)

Na spontánní aktivity dětí je často rodiči i učiteli nahlíženo jako na zbytečnost, dokonce až jako ztrátu času. Neuvědomují si však důležitost spontánních aktivit v rozvoji dítěte. (Suchánková, 2014) Jelikož dítě předškolního věku se učí na základě své interakce s okolím a svou zkušeností, to znamená spontánně. Dítě tyto zkušenosti získává prostřednictvím hry, z toho důvodu je vhodné v řízené aktivitě připravovat tak, aby dítě

přistupovalo k aktivitě na základě vlastního zájmu a své vnitřní motivace. (Syslová et al., 2019) Někteří rodiče stále nevnímají spontánní aktivitu dětí, jako důležitou součást přirozeného a kvalitního vývoje dítěte. (Kotátková, 2014) Děti se prostřednictvím spontánních aktivit seznamují se světem a učí se novým dovednostem podle svých možností a svým tempem.

2.1.1 Přínosy a rizika spontánních aktivit

V mateřské škole je důležité zařazovat do denního programu spontánní aktivity dětí, protože prostřednictvím nich děti navazují sociální kontakty se svými vrstevníky. Při této volné hře si děti společně vytváří svá pravidla pro hru. V průběhu volné hry se děti také učí novým vědomostem, dovednostem a návykům a zároveň se setkávají s novými situacemi, pomocí kterých získávají nové zkušenosti. (Svobodová, 2010)

Spontánní aktivity dětem umožňují prostřednictvím spontánního učení používat vlastní tempo i způsob docházení na to, jak funguje okolní světa. Při takových aktivitách děti využívají své myšlení, dovednosti a předchozí zkušenosti ke svému prospěchu, kterým může být radost, poznávání nových věcí, představovat si věci podle své představy, a zároveň poznávat nové věci při, který mohou nastat i chyby a děti tak následně mohou hledat jejich nápravu. Hra je tedy základní potřebou dítěte a předškolní vzdělávání by ji mělo naplňovat. (Kotátková, 2014)

Při spontánních aktivitách se setkáváme také s řadou rizik. Často se stává, že paní učitelka je při spontánní aktivitě až moc aktivní a dětem průběh hry řídí, tím přestává být spontánní aktivita spontánní. Často se setkáváme s tím, že děti mají omezený výběr aktivit a také nemají volně přístupně hračky a jiné pomůcky, které by chtěly při svých aktivitách uplatnit. Při volné hře mají děti často určeno, kde si mají hrát nebo se musí paní učitelky ptát, zda si mohou hrát například v kuchyňce. (Svobodová, 2010)

2.2 Využití řízené aktivity při vzdělávání v mateřské škole

Řízená aktivita je další formou vzdělávání dětí v mateřských školách. Za tyto aktivity považujeme ty aktivity, které si učitelka záměrně a cíleně připravila na základě předem stanovených vzdělávacích cílů. (Šmelová & Prášilová, 2018) Při řízených aktivitách děti pracují pod přímým vedením učitele, který je také motivuje a organizuje. (Krejčová, Kargerová, & Syslová, 2015) S řízenou aktivitou se nejčastěji setkáváme při hromadně organizovaných činnostech, ale také při všech aktivitách, které učitel vede. Učitel by měl

zastávat roli průvodce, kdy učitel dítě provází na jeho cestě za poznáním a zároveň v něm probouzí zájem o poznání světa kolem sebe. Hlavním úkolem učitele je připravovat vhodné aktivity a nabízet dětem vhodné příležitosti k poznání, přemýšlení a porozumění sobě samému i všemu kolem sebe. (Syslová et al., 2019)

2.2.1 Přínosy a rizika řízených aktivit

Prostřednictvím řízené aktivity je dítěti zprostředkováno poznávání světa a také vytvořen prostor pro získávání nových vědomostí, názorů a návyků. Při řízené činnosti jsou dítěti nabízeny všemožné činnosti, které však musí být tematicky propojené, aby vytvářely smysluplný celek. Aktivity by zároveň měly vycházet ze zájmů, zkušeností a individuálních zvláštností dětí. (Svobodová, 2010)

Rizika při řízené činnosti může z velké části ovlivňovat učitelka. Jedno z rizik je využívání řízených aktivit příliš často, anebo naopak podcenění významu řízených aktivit. Další riziko při využívání řízených aktivit uvádíme, že učitelka vytvořila aktivity, které však nejsou vhodné pro dané děti nebo je aktivita málo rozvíjející. Může se stát, že řízená činnost bude nepromyšlená a nebude pro dítě vytvářet smysluplný celek. V mateřské škole se často stává, že se do řízené aktivity musí povinně zapojit všechny děti. Dalším rizikem je používání odměn a trestů k motivaci dětí, kdy se poté děti zapojují jen z důvodu, že chtějí buď danou odměnu, nebo se bojí trestu. (Svobodová, 2010)

Závěrem této kapitoly je nutno shrnout, že vzdělávání v mateřské škole by mělo probíhat formou hry, protože vlastními zkušenostmi se děti nejvíce naučí. Řízená činnost má však také svůj význam při učení dětí, neboť správném nastavení těchto aktivit dochází k rozvoji dítěte v oblastech potřebných pro vstup na základní školu.

3 VZTAH RODIČŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ JEJICH DĚTÍ

Na výchově a vzdělávání dětí se podílí, jak rodina, tak i škola. Z toho důvodu je také potřeba rozvíjet vztahy mezi školou a rodinou. Vztah rodičů k mateřské škole může být ovlivněn jejich vzpomínkami a zkušenostmi z jejich docházky do mateřské školy. Někteří rodiče mohou mít špatné osobní zkušenosti z mateřské školy, kdy byli například nuceni do jídla nebo spánku. Také vztahy mezi mateřskou školou a rodinou nebyly dříve tak rozvíjeny, jako je tomu dnes. Dříve se jednalo spíše o jednosměrný přenos informací a řešení konfliktních situací. (Rabušicová, 2004) Mateřská škola si však prošla mnoha změnami od doby, co chodili do školy rodiče dětí, které právě navštěvují mateřskou školu. Tou zásadní změnou bylo přijetí dítě a rodičů jako rovnocenných partnerů. (Svobodová, 2010) Partnerství předpokládá rovnocenný vztah mezi oběma skupinami. K tomu, aby mohl vzniknout partnerský vztah je potřeba se zaměřit na podporování důvěry a pozitivních projevů u obou těchto skupin. Tento vztah je tedy, založen na vzájemném respektování, především na ochotě spolu diskutovat a spolupracovat. (Pohnětalová, 2015) Nejdůležitější tedy pro vytváření dobrých vztahů je vzájemná důvěra a pochopení. (Bayrak & Koksál, 2017) Děti nemají být pouze pasivní objektem a rodiče nemají být pouze konzumenty služeb, které mateřská škola nabízí. Proto je důležité, aby rodiče považovali učitele za odborníky na výchovu a vzdělávání a zároveň, aby učitelé respektovali zkušenosti rodičů s výchovou a vzděláváním svých dětí, aby mohli společně hledat optimální cestu vzdělávání dítěte. (Svobodová, 2010)

Podle Majerčíkové (2012) je právě spolupráce základním prostředkem pomoci, které se realizuje vztah mezi školou a rodinou. Tato spolupráce se zakládá na interakci mezi učiteli a rodiči, tedy na komunikaci mezi nimi. Pro rozvoj vztahu mezi školou a rodinou jsou důležité interakce, které jsou založeny na styku rodičů, učitelů i žáků.

Postavení rodiny ve vzdělávacích procesech je považováno za klíčové. Důležitým faktorem při vzdělávání dětí je vztah všech členů rodiny ke vzdělávání. Rodina totiž na další generaci přenáší buď úctu, či neúctu ke vzdělávání. Proto je nutné se snažit eliminovat všechny závažnější faktory rodinného prostředí, aby se předcházelo vytváření negativního postoje ke vzdělávání u dětí. Jestliže tedy dítě vyrůstá v rodině, kde rodiče čtou pohádky, tak to se stává předpokladem pro vytvoření kladného vztahu ke čtení. Tudíž u dětí, kterým rodiče nečtou se tak nevytváří vztah ke čtení. Proto je důležité znát, jakou váhu rodina přisuzuje vzdělávání. (Pokorná, 2010) Jestliže jsou rodiče vzdělaní, tak je větší předpoklad, že budou dbát na vzdělávání jejich dětí.

Šmelová (2005) provedla výzkum, který se zabýval názory a očekáváním rodičů od předškolního vzdělávání. Její otázky byly rozděleny do 5 oblastí. Pro náš výzkum je důležitá oblast třetí, a to konkrétní očekávání rodičů od mateřské školy. Z tohoto vyplynulo, že většina dotazovaných rodičů považuje MŠ za instituci, která nezajišťuje pouze péči o dítě, ale také se spolupodílí na rozvoji dítěte. Avšak malá část dotazovaných rodičů vnímá MŠ pouze jako instituci, která poskytuje péči o děti. Také z této oblasti vyplynulo, že dle názorů rodičů by měly v MŠ převažovat spontánní aktivity dětí, ale neměla by se opomíjet řízená činnost. Jedna pětina dotazovaných rodičů je toho názoru, že v MŠ by měla převládat řízená činnost, jelikož je důležité začínat s učením již v předškolním vzdělávání. Dle názorů rodičů by se v mateřské škole mělo jednat o mírnou výchovu, ale s přesnými pravidly. Existuje také menší skupina rodičů, kteří jsou zastánci velmi mírné výchovy nebo naopak přísné výchovy. Očekáváním rodičů od předškolního vzdělávání se zabývali i Bayrak & Koksall (2017), kteří se svým výzkumem došli k závěru, že očekávání rodičů ovlivňuje jejich dosažené vzdělání, počet dětí, věk i pohlaví. Z hlediska vzdělanosti rodičů jde především o to, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání, jelikož, čím vyšší vzdělání rodiče mají, tím vyšší mají očekávání od vzdělávání jejich dětí. Z hlediska pohlaví rodičů vyplynulo z výzkumu, že matky mají větší očekávání než otcové. V oblasti počtu dětí v rodině došli k závěru, že rodiče, kteří mají jedno dítě, mají větší očekávání než rodiče, kteří mají dvě a více dětí.

Z výše uvedeného se domníváme, že dodnes existuje malá část rodičů, kteří stále považují mateřskou školu pouze za instituci, která hlídá dítě v době, kdy jsou rodiče v práci. A nevnímají ji jako instituci, která se podílí na výchově a vzdělávání jejich dítěte. Tenhle pohled na předškolní vzdělávání může být ovlivňován vzpomínkami rodičů na doby, kdy navštěvovali oni MŠ, protože si často neuvědomují změny, které nastaly.

Katrňák (2004) sledoval výchovnou a vzdělávací angažovanost rodičů dětí. Sledoval dvě skupiny, těmi byli vysokoškolští rodiče a dělničtí rodiče. Vztah dělnických rodin ke škole označuje jako vztah volný a to z toho důvodu, že rodiče nejsou ve vztahu ke škole a ke vzdělávání iniciativní a nezajímají se o dění ve škole. Tím, že se rodiče málo zapojují do dění v MŠ se podporuje pasivní vztah ke škole, který se orientuje pouze na formální komunikaci. Tím může být, zdali dítě jedlo, spalo a podobně. Zatímco vztah vysokoškolských rodin ke škole označuje jako vztah soudržný, jelikož se rodiče zapojují do dění ve škole a jsou iniciativní. Vysokoškolsky vzdělaní rodiče přisuzují vzdělání větší

význam, a tudíž se nezajímají pouze o to, zda dítě spalo, ale jejich pozornost je zaměřena například na to, co se dítě naučilo, co se dělo v MŠ během dne.

Podle Kellera & Tvrdeho (2008) existuje v různých vrstvách různá představa o důležitosti vzdělání. Ztotožňují se s tím, že lidé z nižších vrstev přisuzují menší význam vzdělání než lidé z vyšších vrstev. Z toho tedy vyplývá, že rodiče s vyšším vzděláním více ovlivňují a motivují své děti k vyššímu vzdělání.

Závěrem této kapitoly je nutné zdůraznit důležitost budování partnerských vztahů mezi mateřskou školou a rodinou, a to především kvůli tomu, že se rodiče i učitelé vzájemně podílejí na výchově a vzdělávání dítěte.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Má bakalářská práce nese název názory rodičů na řízené a spontánní aktivity dětí v mateřské škole. Na jejich zjištění jsme zvolili kvantitativně orientovaný výzkum.

4.1 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaké mají rodiče názory na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole. Na základě hlavního výzkumného cíle byly stanoveny dílčí výzkumné cíle.

Dílčí cíle výzkumu:

- Zjistit, jaký je vztah mezi názory rodičů na řízené aktivity v MŠ a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním.
- Zjistit, jaký je vztah mezi názory rodičů na spontánní aktivity v MŠ a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním.
- Zjistit, jaké aktivity rodiče preferují při vzdělávání jejich dětí.
- Zjistit, jaký je vztah mezi názory rodičů na spontánní a řízené aktivity v MŠ a jejich docházkou do mateřské školy.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaké mají rodiče názory na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole?

V souvislosti s cílem výzkumu byly stanoveny následující dílčí výzkumné otázky:

- Jaký je vztah mezi názory rodičů na řízené aktivity v MŠ a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním?
- Jaký je vztah mezi názory rodičů na spontánní aktivity v MŠ a jejich nejvyšším dosaženým vzděláním?
- Jaké aktivity rodiče preferují při vzdělávání jejich dětí?
- Jaký je vztah mezi názory rodičů na spontánní a řízené aktivity v MŠ a jejich docházkou do mateřské školy.

Hypotézy:

- Rodiče s nižším dosaženým vzděláním připisují řízeným aktivitám větší význam než rodiče s vyšším dosaženým vzděláním.

- Rodiče s nižším dosaženým vzděláním připisují spontánním aktivitám menší význam než rodiče s vyšším dosaženým vzděláním.
- Rodiče, kteří nenavštěvovali mateřskou školu, preferují více spontánní aktivity než rodiče, kteří mateřskou školou navštěvovali.

4.2 Výzkumná metoda

Z důvodu kvantitativně orientovaného výzkumu byla zvolena metoda dotazníkového šetření. Na základě zvolené metody byl vytvořen výzkumný nástroj, kterým byl dotazník. Gavora (2010) uvádí, že jednou z nejčastěji využívaných metod k získávání dat je dotazník. Ten nám umožňuje za relativně krátkou dobu shromáždit velké množství dat.

4.2.1 Charakteristika výzkumného nástroje

Dotazník byl určen pro rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu. V úvodní části dotazníku jsem se respondentům nejprve představila a představila jim téma práce. Dále jsme v úvodu uvedli, že dotazník je anonymní a bude sloužit pouze pro výzkumné účely naší práce. Další část tvoří již samotné položky. Dotazník se skládal celkově z 19 otázek, z toho 1 otevřená otázka, 5 polouzavřených otázek a 13 uzavřených otázek. V první části dotazníku se nacházejí tři otázky na zjištění sociodemografických údajů o respondentech. Další otázky se věnují již tématu bakalářské práce. Prvních sedm otázek v hlavní části dotazníku je tvořeno jednou otevřenou otázkou, jednou uzavřenou otázkou a pěti polouzavřenými otázkami, u kterých respondenti měli mezi nabízenými odpověďmi možnost zvolit jinou odpověď, než jsou námi stanovené. Pro dalších devět položek jsme zvolili škálování, kdy jsme zvolili Likertovy škály, které měří názory a postoje lidí. Vytvořili jsme devět výroků a stupnici (rozhodně souhlasím, spíše souhlasím, nemám vyhraněný názor, spíše nesouhlasím a rozhodně nesouhlasím), kdy každý respondent tak vyjádřil svůj stupeň souhlasu, či nesouhlasu s výrokem. Dotazník je ukončen poděkováním respondentům za jejich čas a ochotu při vyplňování dotazníku.

Dotazník byl vytvořen prostřednictvím portálu Survio a následně byl dotazník rozeslán skrze sociální sítě rodičům. Do výzkumu se zapojilo celkem 99 rodičů.

4.3 Předvýzkum

Před samotnou realizací výzkumu jsme provedli předvýzkum, prostřednictvím něhož jsme chtěli dotazník ověřit před samotným výzkumem. V předvýzkumu jsme dotazník nechali

vyplnit 8 respondenty, jednalo se pouze o ženy. Snažili jsme se vybrat rodiče s rozdílným nejvyšším dosaženým vzděláním. Respondenty jsme požádali o vyplnění a posouzení našeho výzkumného nástroje. Při vyplňování dotazníku respondenty jsme byli přítomní pro případné poznámky a poznatky od respondentů. Z předvýzkumu nám vyplynulo několik podnětů na úpravu formulace položených otázek, doplnění dalších odpovědí u některých otázek. Dále jsme museli vyřadit nebo upravit některé škálové otázky pro nepochopení rodiči. Zjistili jsme, že vyplnění dotazníku zabralo respondentům od 2 do 10 minut, což by nemělo vést k neochotě rodičů jej vyplnit. Na základě předvýzkumu jsme dotazník upravili do finální podoby a začali samotnou realizaci výzkumného šetření.

4.4 Výzkumný vzorek

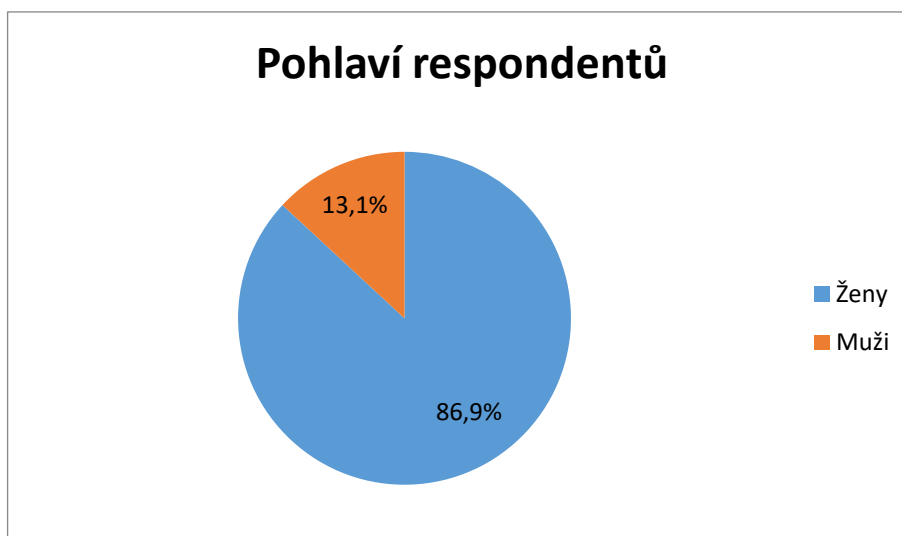
Jak již z názvu práce vyplývá, tak náš výzkumný vzorek byl tvořen rodiči. Základním souborem byli rodiče dětí navštěvujících MŠ v České republice. Výběrový soubor byl tvořen 99 rodiči, jejichž děti navštěvují mateřskou školu ve Zlínském kraji. Rodiče jsme oslovili prostřednictvím elektronického dotazníku vytvořeného v portálu Survio, který byl následně rozeslán přes sociální síť.

5 ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT

V následující kapitole se budeme zabývat zpracováním a vyhodnocením získaných dat z dotazníků. Získaná data jsme zpracovali v programu Microsoft Office Excel, do kterého jsme získaná data přepsali a následně vyhodnocovali. Data získaná z dotazníkového šetření jsme v následující kapitole seřadili podle návaznosti položek v dotazníku. Každá položka z dotazníku byla vyhodnocena samostatně a následně i okomentována. Interpretace je pro přehlednost doplněna tabulkami či grafy.

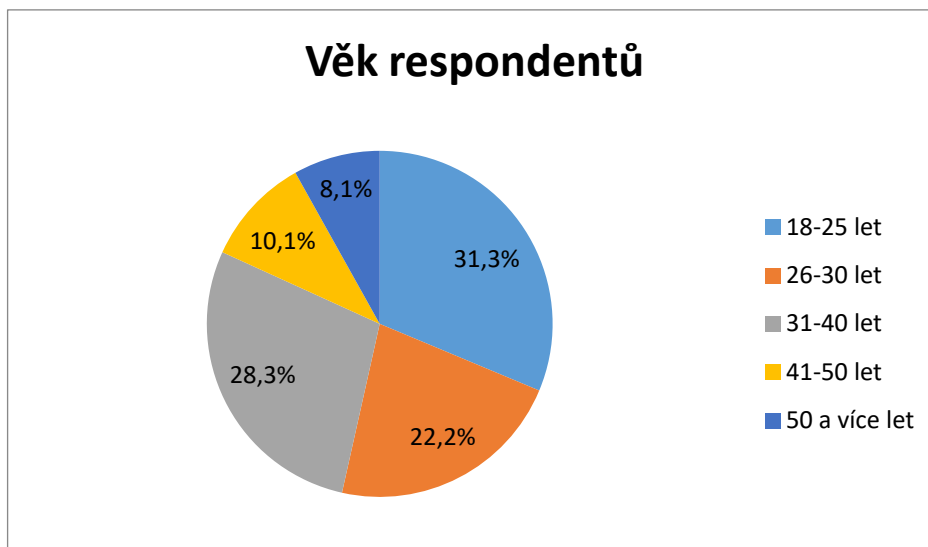
5.1 Vyhodnocení získaných dat

První položkou v dotazníku jsme chtěli zjistit, jaké je zastoupení mužů a žen v našem výzkumu. Z níže uvedeného grafu vyplývá, že z celkového počtu 99 respondentů se našeho výzkumu zúčastnilo 86,9 % žen a 13,1 % mužů. Je tedy patrné, že dotazník vyplnily z větší části ženy. Překvapilo nás, že se do výzkumu zapojil i značný počet mužů.

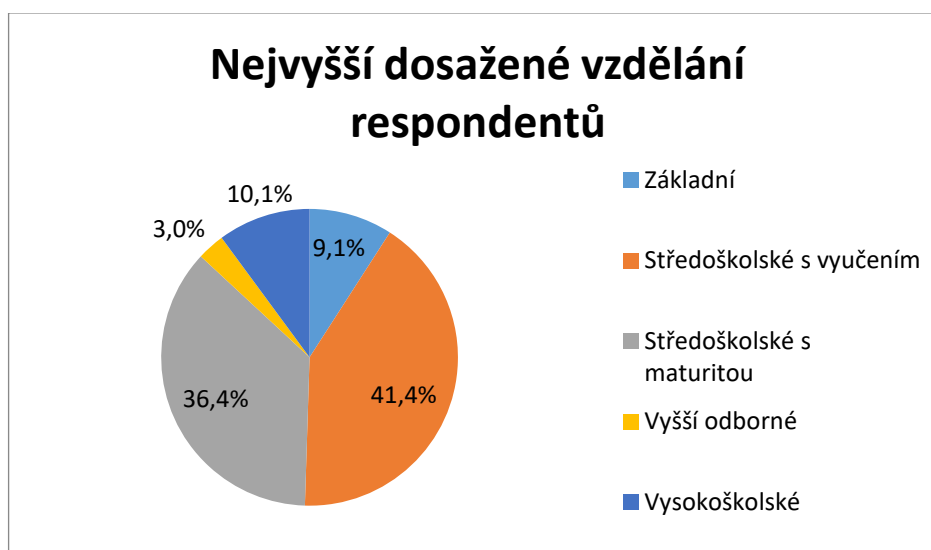
Graf 1 Pohlaví respondentů

Dále jsme zjišťovali, jaké je věkové rozložení respondentů. Z uvedených výsledků vyplývá, že nejvíce zastoupenou skupinou byli rodiče ve věku 18-25 let (31,3 %), dále rodiče ve věku 31-40 let (28,3 %) a třetí nejvíce zastoupenou skupinou byli rodiče ve věku 26-30 let (22,2 %). Věkové rozmezí 41-50 let bylo zastoupeno 10,1 % respondentů a nejméně zastoupenou skupinou byli respondenti ve věku 50 a více let a to 8,1 %.

Graf 2 Věk respondentů

Další položkou jsme chtěli zjistit, jaké je nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Z níže uvedeného grafu je zřejmé, že největší procento respondentů dosahovalo středoškolského vzdělání s vyučením a to konkrétně 41,4 % respondentů. Dále zde bylo 36,4 % respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou. Třetí nejvíce uváděné vzdělání se týká 10,1 % rodičů, kteří měli vysokoškolské vzdělání. Poměrně stejné zastoupení měli rodiče se základním vzděláním, konkrétně se jednalo o 9,1 % rodičů. Zbylé 3 % tvořili rodiče s vyšším odborným vzděláním.

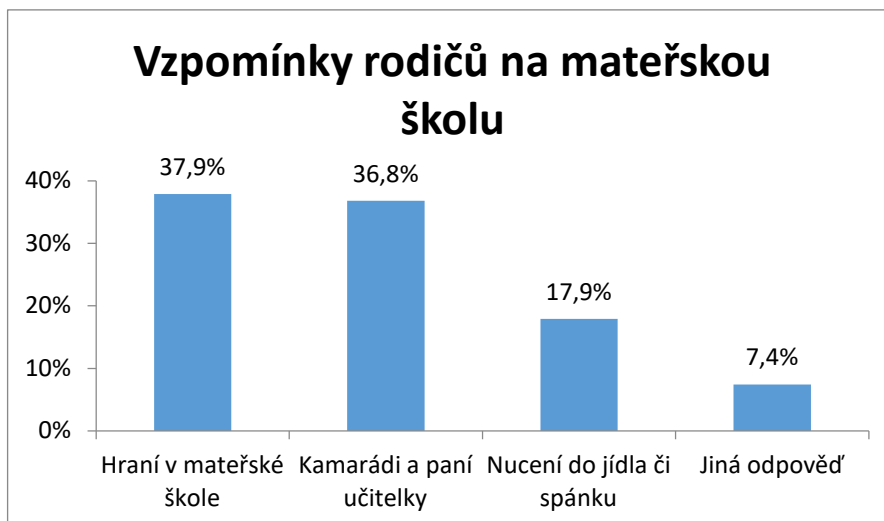
Graf 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Další otázka na respondenty byla, zda oni navštěvovali mateřskou školu. Jak, je z grafu zřejmé, tak 93,9 % respondentů mateřskou školu navštěvovalo. Zbýlých 6,1 % respondentů mateřskou školu nenavštěvovalo.

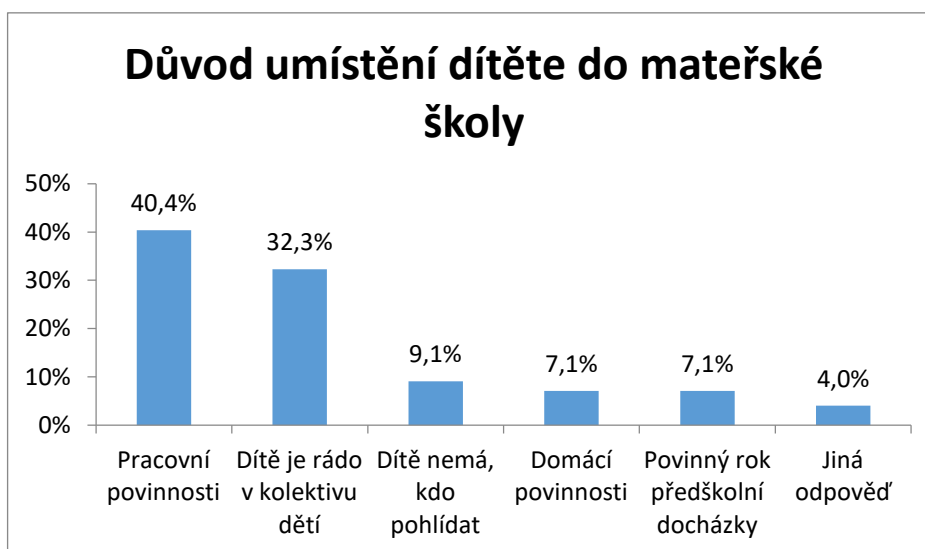
Graf 4 Docházka rodičů do mateřské školy

V případě, kdy rodiče v předchozí položce zvolili odpověď Ano, tak následovala otázka na to, jaké mají rodiče vzpomínky na mateřskou školu. U téhle otázky měli rodiče na výběr z odpovědí, ale měli zde také možnost volby odpovědi jiné. Nejčastější odpovědí bylo, že si rodiče vzpomínají na to, jak si v mateřské škole hráli, a to konkrétně 37,9 % respondentů. 36,8 % respondentů zvolilo možnost, že si nejvíce vzpomínají na své kamarády a paní učitelky z mateřské školy. Třetí nejčastější odpovědí bylo, že na mateřskou školu nevzpomínají v dobrém, protože byli nuceni buď do jídla, nebo spánku, tuhle odpověď zvolilo 17,9 % respondentů. Zbýlých 7,4 % respondentů zvolilo odpověď jinou. Jeden z respondentů uvedl, že na mateřskou školu má dobrou vzpomínku, protože se poprvé zamiloval. Další respondenti uváděli, že si vzpomínají na hraní na hřišti a písku. Jeden respondent uvedl: „Negativní, že nám dávali při spaní hadr na pus.“, to je totožné s jednou z našich odpovědí, a to negativní vzpomínka na spánek v MŠ.

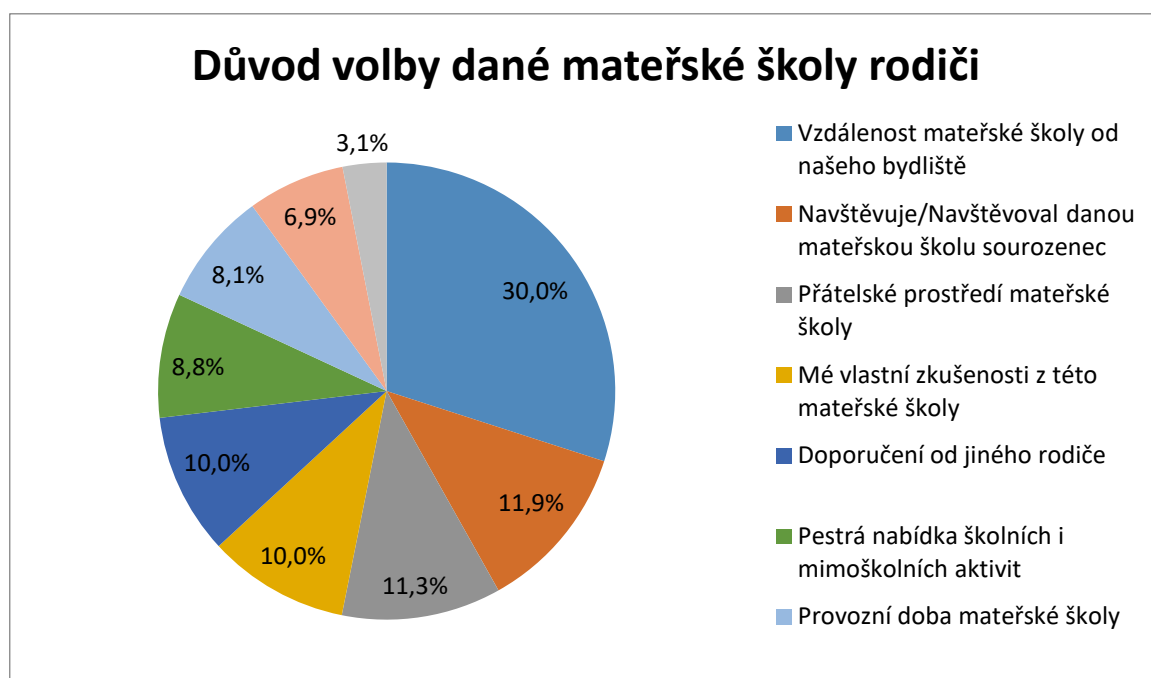
Graf 5 Vzpomínky rodičů na mateřskou školu

Další otázkou byl důvod umístění dítěte mateřské školy. Nejčastější odpovědi byly pracovní povinnosti rodičů, kdy tuhle možnost zvolilo 40,4 % dotazovaných respondentů. 32,2 % respondentů umístili dítě do mateřské školy z důvodu, že jejich dítě je rádo v kolektivu dětí. Třetí nejčastější odpovědi bylo, že dítě nemá kdo hlídat, konkrétně u 9,1 % respondentů. Stejný počet rodičů uvádělo důvod umístění dítěte do MŠ skrz domácí povinnosti a povinný rok předškolního vzdělávání, a to konkrétně 7,1 % rodičů. Jinou možnost zvolily 4 % rodičů. Respondenti zde uváděli, že důvodem bylo začlenění dítěte do kolektivu se stejnou věkovou skupinou, postupné zvykání na vzdělávání před zahájením školní docházky, učení se fungovat samostatně a také seznámení se s budoucími spolužáky.

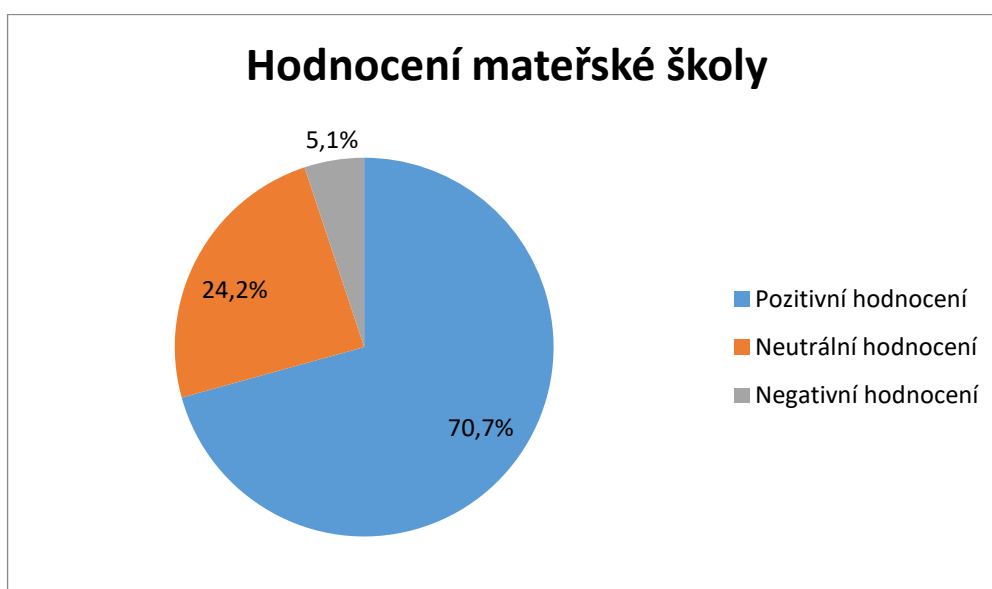
Graf 6 Důvod umístění dítěte do mateřské školy

V následující otázce jsme se respondentů dotazovali, na základě čeho vybrali mateřskou školu pro jejich dítě. U této položky měli respondenti možnost volby více odpovědí, jelikož při výběru mateřské školy pro jejich dítě mohlo hrát roli více faktorů. Z níže uvedeného grafu vyplývá, že rodiče nejčastěji vybrali mateřskou školu pro jejich dítě z důvodu vzdálenosti mateřské školy od jejich bydliště, a to konkrétně 30 % rodičů. Další častou odpovědí bylo, že mateřskou školu navštěvuje nebo navštěvoval sourozenec dítě, tuhle možnost zvolilo 11,9 % respondentů. 11,3 % respondentů vybralo mateřskou školu na základě přátelského prostředí v mateřské škole. 10 % rodičů umístilo dítě do dané mateřské školy na základě svých zkušeností s mateřskou školou a stejné procento rodičů, tedy 10 % umístilo dítě do dané mateřské školy na základě doporučení od jiného rodiče. Volbu mateřské školy na základě pestré nabídky školních a mimoškolních aktivit zvolilo 8,8 % rodičů. Výběr skrze provozní dobu mateřské školy uvedlo 8,1 % respondentů. 6,9 % rodičů vybralo mateřskou školu kvůli vybavení mateřské školy. Zbylé 3,1 % respondentů vybralo možnost jinou. Jeden z respondentů uvedl, že dítě umístilo do dané mateřské školy kvůli spádovosti dítěte do dané mateřské školy, protože do jiné státní MŠ se nedostali. Dva respondenti vybrali mateřskou školu z důvodu, že v mateřské škole pracují. Jeden z respondentů vybral MŠ z důvodu blízkosti svého zaměstnání. Další odpovědí bylo, že na mateřskou školu navazuje základní škola.

Graf 7 Důvod volby dané mateřské školy rodiči

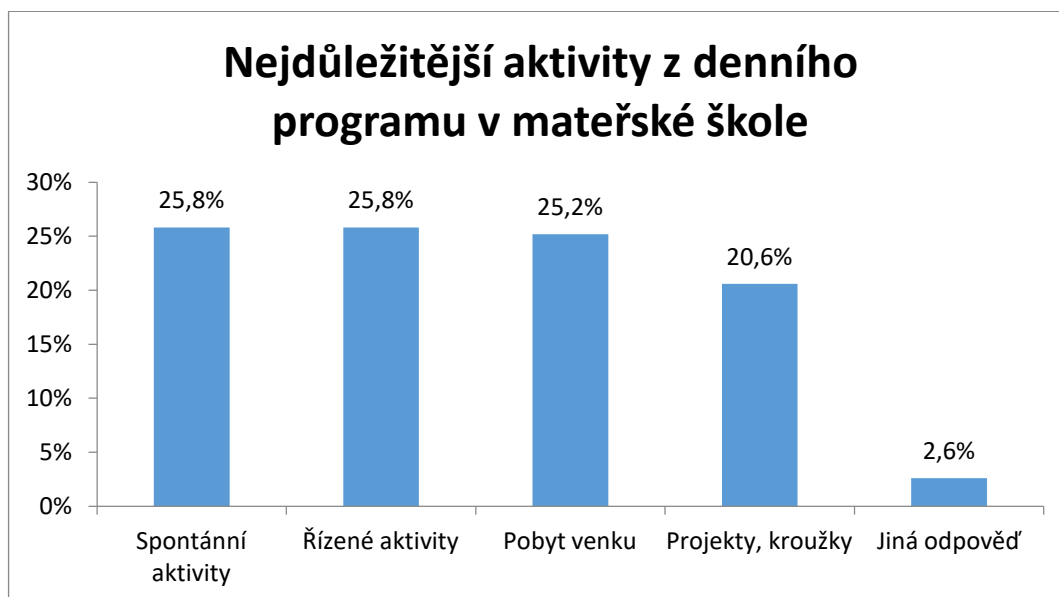
Následující položkou dotazníku byla otevřená otázka, kdy jsme se respondentů dotazovali, jak hodnotí mateřskou školu, kterou navštěvuje jejich dítě. Odpovědi jsme rozdělili do tří kategorií, těmi je pozitivní, neutrální a negativní hodnocení. Jak z níže uvedeného grafu vyplývá, tak rodiče nejčastěji uváděli pozitivní hodnocení, a to konkrétně 70,7 % rodičů. Do téhle kategorie jsme zařadili hodnocení, kdy rodiče uvedli, že hodnotí mateřskou školu velmi dobře, dobře, skvěle nebo je úžasné prostředí v mateřské škole. Neutrální hodnocení uvedlo 24,2 % rodičů, zde jsme zařadili odpovědi, kdy rodiče odpověděli, že se dá mateřská škola, průměrná mateřská škola nebo jsou spokojeni jen částečně. Zbylých 5,1 % rodičů uvedlo negativní hodnocení, kdy uváděli, že nejsou spokojeni s mateřskou školou nebo paní učitelkou. Dalším negativním hodnocením bylo, že je mateřská škola čím dál tím horší. Dokonce jsme se setkali i s hodnocením, kdy rodič uvedl, že je příšerná. Z těchto odpovědí vyplynulo, že většina rodičů je spokojeno s mateřskou školou.

Graf 8 Hodnocení mateřské školy

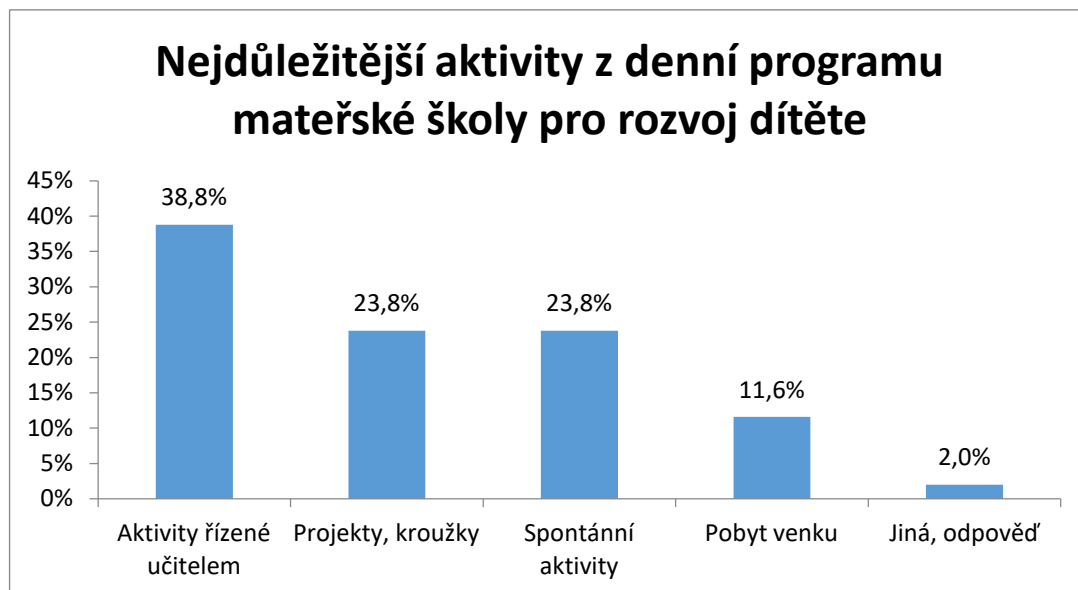
Další položka dotazníku byla zaměřena na to, co je podle rodičů nejdůležitější z denního programu v mateřské škole. Zde měli rodiče možnost volby více odpovědí, a také byla možnost odpovědi jiná, kdy rodiče napsali svůj názor. Nejčastější volbou respondentů byly spontánní aktivity spolu s aktivitami řízenými učiteli, kdy obě odpovědi volilo 25,8 % respondentů. Další nejčastější odpovědí byl pobyt dětí venku, a to konkrétně u 25,2 % respondentů. Velká část respondentů, také připisovala důležitost projektům a kroužkům, kdy tuhle odpověď zvolilo 20,6 % respondentů. Odpověď jinou zvolilo 2,6 % respondentů. Respondenti uváděli, že pro dítě je nejdůležitější z denního programu čas strávený

s ostatními dětmi. Dále uváděli, že je důležité všechno z denního programu, ale musí to být organizováno dle aktuální situace, a také to musí být vyváжено.

Graf 9 Nejdůležitější aktivity z denního programu v mateřské škole

Dále jsme se dotazovali, jaké aktivity z denního programu mateřské školy jsou nejdůležitější pro rozvoj jejich dítěte. Také u téhle odpovědi měli respondenti možno zvolit více odpovědí, jelikož pro ně může být důležitých více aktivit. Respondenti zde měli také možnost volby jiné odpovědi, kdy napsali svůj názor. Z níže uvedeného grafu je patrné, že 38,8 % rodičů volilo, že nejdůležitější aktivity pro rozvoj jejich dítěte jsou aktivity řízené učitelem. Spontánní aktivity dětí spolu s projekty a kroužky měly v odpovědích stejné zastoupení, a to konkrétně 23,8 %. Respondenti při své volbě, také neopomínali pobyt venku, který měl zastoupení u 11,6 % respondentů. Jinou odpověď zvolili 2 % respondentů. Respondenti zde uváděli, že se dítě rozvíjí při všech aktivitách, které jsou uskutečňované v mateřské škole. Jeden z respondentů uvedl, že jeho dítě se nejvíce rozvíjí při učení se režimu.

Graf 10 Nejdůležitější aktivity z denního programu mateřské školy pro rozvoj dítěte

V následujících položkách jsme prováděli výzkum pomocí Likertových škál, v rámci kterých jsme vytvořili výroky a stupnici, kdy každý respondent uváděl míru souhlasu nebo nesouhlasu s daným výrokiem. Při vyhodnocování jsme vytvořili tabulku, do které jsme zaznamenali počet jednotlivých odpovědí, odpovědi jsme zapsali také v procentech. V tabulce je také uveden koeficient, který jsme přiřadili jednotlivým odpovědím. Koeficienty jsou v rozmezí 1 až 5, kdy jedna je nejméně příznivý postoj a pět je nejvíce příznivý postoj. Následně jsme jednotlivé počty odpovědí vynásobili koeficientem, tento výsledek je uveden v kolonce Násobky. Násobky jsme následně sečetli a vydělili počtem respondentů, čímž jsme vypočítali aritmetický průměr odpovědí.

První výrok zněl, že Poměr spontánních a řízených aktivit dětí by měl být v rovnováze. V níže uvedené tabulce můžete vidět, že u tohoto výroku 52 respondentů (53 %) vybralo možnost, rozhodně souhlasím. Další nejčastěji volenou odpovědí bylo, spíše souhlasím, kdy tuhle možnost zvolilo 34 respondentů, tedy 34 %. 7 respondentů (7 %) nemělo vyhraněný názor pro tento výrok. 5 respondentů (5 %) s uvedeným výrokiem spíše nesouhlasilo a 1 respondent (1 %) s výrokiem rozhodně nesouhlasil. Výpočtem aritmetického průměru jsme dostali číslo 4,3 a to odpovídá odpovědi, spíše souhlasím. Z toho nám tedy vyplývá, že většina rodičů zastává názor, že spontánní aktivity a řízené aktivity by měly být v mateřské škole uplatňovány v rovnováze. Avšak někteří rodiče si nemyslí, že by tyto aktivity měly být ve vyváženém poměru.

Tabulka 1 Poměr spontánních a řízených aktivit by měl být v rovnováze

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	52	53	5	260
Spíše souhlasím	34	34	4	136
Nemám vyhraněný názor	7	7	3	21
Spíše nesouhlasím	5	5	2	10
Rozhodně nesouhlasím	1	1	1	1
Celkem	99	100	15	428
Aritmetický průměr			4,3	

Dalším výrokem bylo, že V mateřské škole by si děti měly především hrát. Z níže uvedené tabulky vyplývá, že na tento výrok 24 respondentů (24 %) odpovědělo, že rozhodně souhlasí. Nejčastěji zvolenou možností, a to konkrétně u 38 respondentů (39 %) bylo, spíše souhlasím. 27 respondentů (27 %) nemělo vyhraněný názor na tenhle výrok a 6 respondentů (6 %) s tímto výrokiem spíše nesouhlasilo. Zbylí 4 respondenti (4 %) s výrokiem rozhodně nesouhlasili. Aritmetickým průměrem všech odpovědí jsme získali číslo 3,7. To znamená, že střední hodnotou všech zvolených odpovědí je odpověď, spíše souhlasím. Z toho nám vyplývá, že dle většiny rodičů by si děti měly především hrát a přisuzují tedy velkou váhu hře v mateřské škole. Někteří rodiče na tohle nemají určitý názor, zda si děti mají hlavně hrát nebo ne. A malá část rodičů nepovažuje hru za důležitou v mateřské škole.

Tabulka 2 V mateřské škole by si děti měly především hrát

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	24	24	5	120
Spíše souhlasím	38	39	4	152
Nemám vyhraněný názor	27	27	3	81
Spíše nesouhlasím	6	6	2	12
Rozhodně nesouhlasím	4	4	1	4
Celkem	99	100	15	369
Aritmetický průměr			3,7	

Další výrok byl, že Řízená aktivita by měla být zařazována každý den. Jak je vidět v tabulce číslo 3, rodiče nejčastěji volili možnost, rozhodně souhlasím, a to konkrétně 48 respondentů (49 %). Další často volenou odpovědí bylo, spíše souhlasím, a to u 34 respondentů (34 %). 12 respondentů (12 %) nemělo vyhraněný názor na tenhle výrok a 5

respondentů (5 %) s tímto výrokem spíše nesouhlasilo. Výpočtem aritmetického průměru jsme získali číslo 4,3 a to odpovídá odpovědi, spíše souhlasím. Podle většiny rodičů by řízená aktivita měla být zařazovaná do denního programu v mateřské škole každý den. Malá část rodičů na tohle nemá vyhraněný názor nebo spíše nesouhlasí a z toho usuzujeme, že by dle nich měla být zařazovaná, ale ne však úplně každý den.

Tabulka 3 Řízená aktivita by měla být zařazována každý den

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	48	49	5	240
Spíše souhlasím	34	34	4	136
Nemám vyhraněný názor	12	12	3	36
Spíše nesouhlasím	5	5	2	10
Rozhodně nesouhlasím	0	0	1	0
Celkem	99	100	15	422
Aritmetický průměr			4,3	

Další výrok zněl: Zařazování spontánních aktivit je důležité kvůli pokroku dítěte, jak vyplývá z níže uvedené tabulky, tak 49 respondentů (50 %) zvolilo možnost, rozhodně souhlasím. Další častou odpovědí bylo, že spíše souhlasí a to u 33 respondentů (33 %). 12 respondentů (12 %) uvedlo, že nemají vyhraněný názor na tenhle výrok. Zbylých 5 respondentů (5 %) zvolilo, odpověď spíše nesouhlasím. Výpočtem aritmetického průměru jsme získali číslo 4,3. To se nejvíce přibližuje odpovědi, spíše souhlasím. Z toho nám vyplývá, že dle rodičů je důležité zařazovat spontánních aktivity dětí do programu v mateřské škole a to kvůli pokroku dítěte. Rodiče si tedy myslí, že spontánní aktivita je důležitá pro pokrok dítěte. Menší část rodičů nepřisuzuje důležitost spontánní aktivity v životě dítěte.

Tabulka 4 Zařazování spontánních aktivit je důležité kvůli pokroku dítěte

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	49	50	5	245
Spíše souhlasím	33	33	4	132
Nemám vyhraněný názor	12	12	3	36
Spíše nesouhlasím	5	5	2	10
Rozhodně nesouhlasím	0	0	1	0
Celkem	99	100	15	423
Aritmetický průměr			4,3	

Další výrok byl naopak zaměřen na řízenou aktivitu. Výrok tedy zněl: Při řízené aktivitě učitelem se dítě nejvíce rozvíjí ve všech oblastech. Z níže uvedené tabulky vyplývá, že 39 respondentů (40 %) s tímto výrokiem rozhodně souhlasí. Další nejčastěji volenou odpovědí je, spíše souhlasím, a to konkrétně u 32 respondentů (32 %). Odpověď, nemám vyhraněný názor, zvolilo 17 respondentů (17 %) a zbylých 11 respondentů (11 %) odpovědělo, že spíše nesouhlasím. Po vypočtení aritmetického průměru jsme získali číslo 4, což odpovídá odpovědi, spíše souhlasím. Je tedy zřejmé, že rodiče připisují velkou důležitost řízené aktivitě. Dle nich se děti při aktivitě vedené učitelkou nejvíce rozvíjí ve všech oblastech. Část rodičů s tímto výrokiem nepřilíš souhlasí, to znamená, že dle jejich názoru se děti při téhle aktivitě nerozvíjí ve všech oblastech.

Tabulka 5 Při řízené aktivitě učitelem se dítě nejvíce rozvíjí ve všech oblastech

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	39	40	5	195
Spíše souhlasím	32	32	4	128
Nemám vyhraněný názor	17	17	3	51
Spíše nesouhlasím	11	11	2	22
Rozhodně nesouhlasím	0	0	1	0
Celkem	99	100	15	396
Aritmetický průměr			4	

Dále jsme chtěli zjistit, zda by učitelka v mateřské škole měla podle rodičů nechat při spontánních aktivitách dětem volnost a nezasahovat do nich. Z uvedené tabulky vyplývá, že nejčastěji respondenti volili možnost, rozhodně souhlasím, a to konkrétně 42 respondentů (42 %). 33 respondentů (33 %) zvolilo možnost, že spíše souhlasí s daným výrokiem. Odpověď, nemám vyhraněný názor, vybralo 12 respondentů (12 %) a 8 respondentů (8 %) vybralo odpověď, spíše nesouhlasím. Zbylí 4 respondenti (4 %) uvedli, že s výrokiem rozhodně nesouhlasí. Po vypočítání aritmetického průměru jsme dostali číslo 4, což odpovídá možnosti, spíše souhlasím. Zjistili jsme tedy, že dle většiny rodičů by učitelka neměla zasahovat do spontánních aktivit, když se nejedná o závažný problém a měla by tedy dětem ponechat volnost. Někteří rodiče s tímto výrokiem však nesouhlasili a nemyslí si, že by učitelka měla zasahovat do spontánních aktivit dětí pouze v případě, že se jedná o závažný problém.

Tabulka 6 Učitelka v mateřské škole by měla zasahovat do spontánních aktivit, jen když se jedná o závažný problém

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	42	42	5	210
Spíše souhlasím	33	33	4	132
Nemám vyhraněný názor	12	12	3	36
Spíše nesouhlasím	8	8	2	16
Rozhodně nesouhlasím	4	4	1	4
Celkem	99	100	15	398
Aritmetický průměr			4,0	

Následující výrok zněl: Při spontánních aktivitách učitelka zastává roli pozorovatele (sleduje děti a hlídá bezpečnost). Z tabulky je zřejmé, že nejčastější odpovědí je, rozhodně souhlasím, a to konkrétně u 45 rodičů (46 %). Rodiče také často volili možnost, spíše souhlasím, tuhle odpověď zvolilo 37 respondentů (37 %). 9 respondentů (9 %) nemá vyhraněný názor na tenhle výrok. Odpověď, spíše nesouhlasím, zvolilo 5 respondentů (5 %) a rozhodně nesouhlasím, zvolili 3 respondenti (3 %). Vypočtením aritmetického průměru jsme dostali číslo 4,2. To se nejvíce přibližuje odpovědi, spíše souhlasím. Učitelé by tedy měli především, dle názoru rodičů při spontánních aktivitách zastávat roli pozorovatele, tedy pozorovat děti a hlídat jejich bezpečnost. Malý počet respondentů s tímhle výrokem nesouhlasí a nemá názor, že učitelka děti při těchto aktivitách pouze sleduje a hlídá jejich bezpečnost.

Tabulka 7 Při spontánních aktivitách učitelka zastává roli pozorovatele

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	45	46	5	225
Spíše souhlasím	37	37	4	148
Nemám vyhraněný názor	9	9	3	27
Spíše nesouhlasím	5	5	2	10
Rozhodně nesouhlasím	3	3	1	3
Celkem	99	100	15	413
Aritmetický průměr			4,2	

V následujícím výroku jsme zjišťovali, zda dle rodičů by učitelka měla nechat dítě hrát si samotné, když chce. Tento výrok zněl: Pokud si dítě hraje samo, tak jej učitelka nechá hrát si samotné. V tabulce vidíme, že 32 rodičů (32 %) odpovědělo, že rozhodně souhlasí.

Téměř stejný počet respondentů odpovědělo, že s tímhle výrokiem spíše souhlasí, a to konkrétně 31 respondentů (31 %). Na tento výrok nemělo vyhraněný názor 17 respondentů (17 %) a 11 respondentů (11 %) s tímto výrokiem spíše nesouhlasilo. Zbylých 8 respondentů zvolilo odpověď, rozhodně nesouhlasím. Vypočteným aritmetickým průměrem všech odpovědí jsme dostali číslo 3,7. Tohle číslo se nejvíce přibližuje odpovědi, spíše souhlasím. Rodiče se většinou ztotožňují s tím, že v případě kdy si chce dítě hrát samostatně, tak mu učitelka ponechá prostor pro jeho samostatnou hru a nebude jej nutit hrát si s ostatními. Někteří dotazovaní rodiče s tímhle nesouhlasí a nemyslí si, že by učitelka měla vždy nechat dítě si hrát samotné.

Tabulka 8 Pokud si dítě hraje samo, tak jej učitelka nechá hrát si samotné

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	32	32	5	160
Spíše souhlasím	31	31	4	124
Nemám vyhraněný názor	17	17	3	51
Spíše nesouhlasím	11	11	2	22
Rozhodně nesouhlasím	8	8	1	8
Celkem	99	100	15	365
Aritmetický průměr			3,7	

Poslední škálovou položkou bylo, že Při řízených aktivitách učitelem by se měly povinně zapojit všechny děti. Z tabulky je vidět, že nejčastěji respondenti volili odpověď, rozhodně souhlasím, konkrétně šlo o 42 respondentů (42 %). Dále respondenti nejvíce volili možnost, spíše souhlasím, a to 25 respondentů (25 %). 12 respondentů (12 %) nemělo vyhraněný názor na daný výrok. Odpověď, spíše nesouhlasím, zvolilo 17 respondentů (17 %) a zbylí 3 respondenti (3 %) odpověděli, že rozhodně nesouhlasí s výrokiem. Vypočítáním aritmetického průměru všech odpovědí jsme získali číslo 2,1. To odpovídá odpovědi, spíše souhlasím. Rodiče si myslí, že do řízených aktivit by se měly většinou povinně zapojovat všechny děti. Část rodičů tento názor nezastává a nemyslí si tedy, že se při řízené aktivitě musí povinně zapojit všechny děti.

Tabulka 9 Při řízených aktivitách učitelem by se měly povinně zapojit všechny děti

Odpověď	Počet	%	Koeficient	Násobky
Rozhodně souhlasím	42	42	1	42
Spíše souhlasím	25	25	2	50
Nemám vyhraněný názor	12	12	3	36
Spíše nesouhlasím	17	17	4	68
Rozhodně nesouhlasím	3	3	5	15
Celkem	99	100	15	211
Aritmetický průměr			2,1	

5.2 Ověření hypotéz

Na základě odpovědí respondentů v dotazníku jsme ověřili stanovené hypotézy, k čemuž jsme použili chí-kvadrát. K výpočtu testu nezávislosti chí kvadrát jsme využili vzorec

$$x^2 = \sum \frac{(P-O)^2}{O}$$

H č. 1: Rodiče s nižším dosaženým vzděláním připisují řízeným aktivitám větší význam než rodiče s vyšším dosaženým vzděláním.

V první hypotéze jsme zkoumali, zda existuje statisticky významný vztah mezi vzděláním rodičů a tím, jaký význam připisují řízeným aktivitám. Rodiče jsme rozdělili na dvě kategorie a to rodiče s nižším vzděláním a rodiče s vyšším vzděláním. Do kategorie rodičů s nižším vzděláním patří ti, kteří mají základní vzdělání nebo středoškolské vzdělání s výučním listem a do kategorie rodičů s vyšším vzděláním jsme zařadili rodiče se středoškolským vzděláním s maturitou, vyšším odborným vzděláním a vysokoškolským vzděláním. Dále jsme vytvořili dvě kategorie, a to rodiče, kteří připisují velký význam řízeným aktivitám, kde jsme zahrnuli ty, kteří v dotazníku uvedli, že souhlasím nebo spíše souhlasí s výrokem, že při řízené aktivitě učitelem se dítě nejvíce rozvíjí ve všech oblastech. Druhou kategorií tvořili rodiče, kteří s daným výrokem spíše nesouhlasili nebo neměli vyhraněný názor. Pro testování hypotézy jsme zvolili hladinu významnosti 0,05 se stupněm volnosti 1. K výpočtu testu nezávislosti chí kvadrát jsme využili vzorec $x^2 = \sum \frac{(P-O)^2}{O}$. Výpočtem chí-kvadrátu jsme dostali hodnotu $x^2 = 1,964$. Vypočítanou hodnotu jsme porovnali s kritickou hodnotou z tabulky, která je 3,841. Z toho nám vyplývá, že námi vypočítaná hodnota je nižší než hodnota kritická, proto přijímáme hypotézu nulovou a odmítáme hypotézu alternativní. Při této hypotéze jsme předpokládali,

že rodiče s nižším dosaženým vzděláním budou připisovat řízeným aktivitám větší význam z hlediska vzdělávání, jelikož považují řízené aktivity za ty aktivity, které dítě nejvíce rozvíjí. Hypotéza se nám nepotvrdila, z toho vyplývá, že vzdělání rodičů nehraje roli v tom, jaký význam připisují řízené aktivitě.

Tabulka 10 Hypotéza č. 1 – kontingenční tabulka

	Rodiče s nižším vzděláním	Rodiče s vyšším vzděláním	Celkem
Velký význam řízeným aktivitám	39 (35,86)	32 (35,14)	71
Menší význam řízeným aktivitám	11 (14,14)	17 (13,86)	28
Celkem	50	49	99

H č. 2: Rodiče s nižším dosaženým vzděláním připisují spontánním aktivitám menší význam než rodiče s vyšším dosaženým vzděláním.

V rámci druhé hypotézy jsme zkoumali vztah mezi vzděláním rodičů a tím, jaký význam připisují spontánním aktivitám. Rodiče byli rozděleni na dvě kategorie. Jednou byli rodiče, kteří připisují spontánním aktivitám velký význam. Zde byli zařazeni rodiče, kteří v dotazníku odpověděli, že rozhodně souhlasí či spíše souhlasí s výrokem, že spontánní aktivity jsou důležité kvůli pokroku dítěte. Druhou kategorií tvořili rodiče, kteří připisují spontánním aktivitám menší význam, a tudíž odpověděli, že s daným výrokem spíše nesouhlasí. Zařadili jsme do této kategorie také rodiče, kteří se nemohli rozhodnout, zda s výrokem nesouhlasí nebo souhlasí, neboť považujeme, že pro ně spontánní aktivity nejsou tak důležité při vzdělávání jejich dítěte. Rodiče byli také rozděleni na dvě kategorie podle jejich vzdělání na rodiče s nižším dosaženým vzděláním a na rodiče s vyšším dosaženým vzděláním. Kdy do kategorie rodičů s nižším vzděláním jsme zařadili rodiče se základním a středoškolským vzděláním s vyučením. Do kategorie s vyšším dosaženým vzděláním byli zařazeni rodiče se středoškolským vzděláním s maturitou, vyšším odborným vzděláním a vysokoškolským vzděláním. Pro testování hypotézy jsme zvolili hladinu významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1. Kritická hodnota z tabulky pro danou hladinu významnosti a stupeň volnosti je 3,841. Výpočtem chí-kvadrátu jsme získali výsledek $\chi^2 = 0,566$. Následně jsme tyto dvě hodnoty porovnali, z čehož nám vyplynulo, že

vypočítaná hodnota je nižší. Z tohoto důvodu odmítáme alternativní hypotézu a na základě toho přijímáme hypotézu nulovou. Stanovená hypotéza se nám nepotvrdila a můžeme tedy říci, že i rodiče s nižším vzděláním považují spontánní aktivity za nedílnou součást v rozvoji dítěte. Vzdělání rodičů nehraje roli v tom, jaký význam připisují spontánním aktivitám.

Tabulka 11 Hypotéza č. 2 – kontingenční tabulka

	Rodiče s nižším vzděláním	Rodiče s vyšším vzděláním	Celkem
Velký význam spontánním aktivitám	40 (41,41)	42 (40,59)	82
Menší význam spontánním aktivitám	10 (8,59)	7 (8,41)	17
Celkem	50	49	99

H č. 3: Preference volby vzdělávacích aktivit se liší podle toho, zda rodiče navštěvovali mateřskou školu.

V rámci poslední hypotézy jsme chtěli zjistit, zda je ovlivněna preference volby vzdělávacích aktivit uplatňovaných v mateřské škole ovlivněna tím, zda rodiče chodili do mateřské školy. Rodiče tedy byli rozděleni na dvě skupiny, kdy jednu tvořili rodiče, kteří mateřskou školu navštěvovali a druhou rodiče, kteří mateřskou školu nenavštěvovali. Rodiče u téhle odpovědi měly možnost volby více odpovědí a také své vlastní, z toho důvodu jsme rozdělili vzdělávací aktivity na spontánní, řízené, poté volbu obou těchto aktivit a poslední kategorii byla volba ostatních aktivit, kde jsme zařadili pobyt venku, kroužky a projekty. Pro testování hypotézy jsme zvolili hladinu významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1. Kritická hodnota z tabulky pro danou hladinu významnosti a stupeň volnosti je 7,815. Výpočtem chí-kvadrátu jsme získali výsledek $\chi^2 = 0,738$. Následně jsme tyto dvě hodnoty porovnali, z čehož nám vyplynulo, že vypočítaná hodnota je výrazně nižší. Z tohoto důvodu odmítáme alternativní hypotézu a na základě toho přijímáme hypotézu nulovou. Jestli jsme, že to, zda rodiče dříve navštěvovali či nenavštěvovali mateřskou školu, nemá vliv na preferenci vzdělávacích aktivit uplatňovaných v mateřské škole. Očekávali jsme, že u rodičů dříve nenavštěvujících mateřskou školu bude nejčastěji volena spontánní aktivita, a to z toho důvodu, že rodiče nemusejí přesněji znát dění v mateřské škole a usuzují, že

v mateřské škole si děti pouze hrají. Tahle hypotéza se nám nepotvrdila, tudíž volba vzdělávacích aktivit není ovlivněna jejich docházkou do mateřské školy.

Tabulka 12 Hypotéza č. 3 - kontingenční tabulka

	Spontánní aktivity	Řízené aktivity	Spontánní a řízené aktivity	Ostatní aktivity	Celkem
Rodiče navštěvující MŠ	30 (31)	13 (13,15)	12 (11,27)	38 (37,58)	93
Rodiče nenavštěvující MŠ	3 (2)	1 (0,84)	0	2 (2,42)	6
Celkem	33	14	12	40	99

6 ZÁVĚRY VÝZKUMU

V téhle kapitole si odpovíme na hlavní výzkumnou otázku, kdy jsme chtěli zjistit názory rodičů na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole. Nejprve si odpovíme na dílčí výzkumné otázky, které je potřeba zodpovědět k odpovědi na hlavní výzkumnou otázku.

Prvním dílčím cílem bylo zjistit, zda existuje statisticky významný vztah mezi vzděláním rodičů a jejich názorem na řízené aktivity. Zjistili jsme, že většina rodičů bez ohledu na jejich vzdělání považuje za důležité uplatňovat řízené aktivity v předškolním vzdělávání a to především kvůli tomu, že považují řízenou aktivitu za aktivitu, která dítě rozvíjí ve všech oblastech. V tom, zda by řízená aktivita měla být zařazovaná každý den, vzdělání nehrálo roli při volbě rodičů, jelikož valná většina rodičů je názoru, že by řízená aktivita měla být zařazována každý den. My se také přikláníme k tomu, že by aktivita řízená měla být zařazována každý den, ale děti by však při těchto aktivitách měly mít možnost si vybrat, zda se zapojí. Při vzdělávání dětí pomocí řízených aktivit je potřeba dbát na správné nastavení aktivit, aby aktivity děti rozvíjely. Vzdělání rodičů hrálo roli u poslední položky v dotazníku, která byla zaměřena na povinné zapojení dětí do řízené aktivity. Zde se většinou rodiče s nižším vzděláním (základním, středoškolským s vyučením a středoškolským s maturitou) přikláněli k názoru, že by se děti měly povinně zapojovat do řízené aktivity učitelem a pouze zřídka nesouhlasili s povinným zapojením dětí do řízené aktivity. Naopak u rodičů s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním vidíme, že rodiče se spíše přiklánějí k tomu, že by děti měly mít možnost volby, zda se do řízených aktivit zapojí nebo ne. Dle našeho názoru by děti neměly být povinně nuceny do řízených aktivit, ale měly by mít možnost volby, zda se do aktivity zapojí nebo ne.

Druhým dílčím cílem výzkumu bylo zjistit, zda je vztah mezi nejvyšším dosaženým vzděláním rodičů a jejich názorem na spontánní aktivity. Zjistili jsme, že názor rodičů na spontánní aktivity není ovlivněn vzděláním rodičů, jelikož většina rodičů vnímá zařazování spontánní aktivit do programu v mateřské škole jako nedílnou součásti vzdělávacího procesu. Rodiče si také bez ohledu na vzdělání uvědomují důležitost spontánních aktivit v rozvoji dítěte. Překvapilo nás, že rodiče s nižším vzděláním často nebyly názoru, že by si děti v mateřské škole měly především hrát. Očekávali jsme, že rodiče s nižším dosaženým vzděláním mají názor, že si děti v mateřské škole pouze hrají, nikoliv vzdělávají. Rodiče s vysokoškolským vzděláním se nejvíce přikláněli k názoru, že by si děti v mateřské škole měly především hrát a neobjevil se ani jeden respondent, který by s tímto tvrzením nesouhlasil. Tudíž usuzujeme, že rodiče s vysokoškolským vzděláním shledávají velký

význam ve spontánních aktivitách při rozvoji dítěte. My se ztotožňujeme s tím, že vzděláváním v mateřské škole by mělo probíhat prostřednictvím hry, kdy se děti na základě svých zkušeností dále rozvíjejí. Dotazovali jsme se rodičů na zasahování učitelem do spontánních aktivit. Kdy většina rodičů se ztotožňuje s tím, že by podle jejich názoru nemělo být do těchto aktivit zasahováno. Učitel by tedy podle rodičů měl děti při těchto aktivitách hlídat a dbát na jejich bezpečnost. Zasahovat by měl v případě konfliktu mezi dětmi nebo v případě, kdy by děti porušovaly stanovená pravidla kvůli bezpečnosti.

Dalším dílčím cílem bylo zjistit, které vzdělávací aktivity rodiče preferují při vzdělávání jejich dětí. Zjistila jsem, že rodiče z denního programu mateřské školy preferují ve stejné míře spontánní aktivity spolu s řízenými aktivitami, a také neopomíjejí pobyt dětí venku. Rodiče také často uváděli, že jsou pro ně důležité také různé projekty, které se v mateřské škole konají. Pro značnou část rodičů jsou důležité také kroužky, které mateřská škola nabízí. V případě, kdy jsme se dotazovali, které aktivity uplatňované v mateřské škole jsou pro rodiče nejdůležitější z hlediska rozvoje jejich dítěte, tak rodiče nejčastěji preferovali aktivity řízené učitelem. Rodiče nejčastěji volily aktivity řízené učitelem, protože podle nich se jejich dítě nejvíce naučí při řízené aktivitě. Pro značnou část rodičů jsou důležité také spontánní aktivity dětí. Z toho usuzuji, že rodiče si nemyslí, že se jejich dítě učí pouze při řízené aktivitě učitelem, ale také při spontánních aktivitách. Naopak někteří rodiče uvítají v mateřské škole projekty a kroužky z hlediska rozvoje jejich dítěte.

Posledním dílčím cílem našeho výzkumu bylo zjistit, zda existuje statisticky významný vztah mezi názory rodičů na spontánní a řízené aktivity a jejich docházkou do mateřské školy. Z našeho výzkumu vyplynulo, že názor rodičů na spontánní a řízené aktivity není ovlivněn tím, zda rodiče navštěvovali či nenavštěvovali mateřskou školu. Většina rodičů má pozitivní vzpomínky na mateřskou školu, především na své paní učitelky a kamarády. Rodiče, kteří navštěvovali mateřskou školu, uváděli také vzpomínky na spontánní aktivity, jako hry na písku, společné hry s kamarády. Tito rodiče považují spontánní aktivity za přirozenou součást vzdělávání dětí v mateřské škole. Rodiče bez ohledu na jejich docházku do mateřské školy, také vidí důležitost v zařazování řízených aktivit do programu mateřských škol, a to především kvůli tomu, že jsou názoru, že se děti při řízené aktivitě naučí novým znalostem a dovednostem. Na základě výzkumu se nám nepotvrdilo, že by většina rodičů měla takový názor, že si děti v mateřské škole pouze hrají a paní učitelky je hlídají. Je však mála část rodičů, kteří stále mateřskou školu takhle vnímají a nepovažují ji za vzdělávací instituci.

Na závěr je nutné odpovědět na hlavní cíl výzkum, a to jaký mají rodiče názor na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole. Z výzkumu nám vyplynulo, že rodiče vnímají důležitost, jak spontánních tak i řízených aktivit. Proto také odpovídali, že by měly být spontánní a řízené aktivity ve vyváženém poměru. Řízené aktivity rodiče vnímají, jako velmi důležité pro rozvoj jejich dítě, protože se domnívají, že při řízených aktivitách se jejich dítě vzdělává nejvíce. Rodiče si však uvědomují důležitost hry v životě dítěte, a proto také přikládají velký význam spontánním aktivitám. Z toho nám vyplývá, že rodiče vnímají obě tyto aktivity jako potřebné při vzdělávání dětí v mateřské škole.

6.1 Doporučení pro praxi

Z důvodu realizace výzkumu pouze ve Zlínském kraji, nelze výsledky zobecnit na všechny rodiče. Z výzkumu vyplynulo, že podle rodičů by měly být spontánní a řízené aktivity ve vyváženém poměru, jelikož obě aktivity jsou důležité v rozvoji jejich dítě. Proto by bylo vhodné uplatňovat tyto vzdělávací aktivity v rovnovážném poměru, jelikož se zde názory rodičů ztotožňovaly s literaturou uvedenou v teoretické části. Z dotazníkového šetření nám také vyplynulo, že dle názoru rodičů by si děti v mateřské škole měly především hrát. Z toho uvádíme další doporučení do praxe, kdy by vzdělávání v mateřské škole mělo probíhat formou hry a to jak spontánní aktivity, tak i řízené. Jelikož dítě předškolního věku se nejvíce učí svými vlastními zkušenostmi, tedy spontánně. Z toho důvodu by měla být v řízených činnostech uplatňována podstata hry. Rodiče by také měli být informováni o aktivitách, které jsou realizovány v mateřské škole. A to z toho důvodu, aby měli přehled o tom, co se v mateřské škole děje a především chápali důležitost zařazování těchto aktivit do programu v mateřské škole.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali názory rodičů na řízené a spontánní aktivity uplatňované při vzdělávání v mateřské škole.

V teoretické části jsme se snažili vymezit specifika předškolního vzdělávání, neboť spontánní a řízené aktivity jsou uplatňovány při výchovně vzdělávacím procesu v mateřské škole. Dále jsme vymezili pojem aktivita z důvodu nejasností v literatuře, jelikož u některých autorů se setkáváme, jak s pojmem aktivita, tak s pojmem činnost. My pro účely naší práce jsme považovali slovo činnost a aktivita za synonymum. Po vymezení tohoto pojmu jsme uvedli charakteristiku spontánních aktivit, kdy jsme uvedli také přínosy a rizika při využívání těchto aktivit v mateřské škole. Následně jsme také vymezili pojem a uvedli charakteristiku řízené aktivity a také její přínosy a rizika při využívání v mateřské škole. Na závěr teoretické části jsme se snažili popsat vztah školy a rodiny, neboť na výchově a vzdělávání se podílejí, jak rodiče, tak i škola, a proto je třeba dbát na budování tohoto vztahu, který může ovlivňovat vzdělávání dětí. V této kapitole jsme představili několik výzkumů, které se zabývaly problematikou očekávání rodičů od předškolního vzdělávání a také jejich názory na vzdělávání.

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jaké názory mají rodiče na spontánní a řízené aktivity v mateřské škole. Pro zjištění názorů od co největšího množství rodičů jsme zvolili kvantitativně orientovaný výzkum, kdy jsme vytvořili dotazník prostřednictvím portálu Survio, který byl následně rozeslán rodičům dětí, které navštěvují mateřskou školu. Do vyplnění dotazníku se zapojilo 99 respondentů. Následně jsme získaná data analyzovali a interpretovali. Můžeme říci, že náš hlavní výzkumný cíl byl naplněn, jelikož získané názory respondentů byly dostačující pro náš výzkum. V našem výzkumu převládali rodiče, kteří připisovali značnou důležitost, jak spontánním, tak i řízeným aktivitám. A tyto aktivity byly pro ně důležité při vzdělávacích procesech jejich dítěte. Z výzkumu nám vyplynulo, že na názory rodičů na spontánní a řízené aktivity nemá vliv jejich nejvyšší dosažené vzdělání. Překvapilo nás, že i rodiče s nižším dosaženým vzděláním připisují důležitost spontánním aktivitám dítěte a považují je za podstatné v rozvoji dítěte. Očekávali jsme, že rodiče s nižším dosaženým vzděláním nebudou přisuzovat spontánním aktivitám takový význam a budou je považovat pouze za hraní dětí. Závěrem je nutno dodat, že v mateřské škole je potřeba dbát na vyvážení spontánní a řízených. To je uváděno v literatuře a zároveň mají takový názor i rodiče samotných dětí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Ansari, A., & Purtell, K. M. (2017). Activity settings in full-day kindergarten classrooms and children's early learning. *Early Childhood Research Quarterly*, 38(1), 23-32. doi: 10.1016/j.ecresq.2016.09.003.
- Bayrak, S. & Koksall, O. (2017). Examining the expectations of parents from preschool education (Sample of Elazığ province). *The Journal of Academic Social Science*, 5(45), 547-557. doi: 10.16992/asos.12395.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu* (2., rozš. české vyd). Brno: Paido.
- Katrňák, T. (2004). *Odsouzení k manuální práci. Vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Keller, J., & Tvrđý, L. (2008). *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
- Kořátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet* (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
- Krejčová, V., Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál.
- Majerčíková, J. (2012). *Profesijná zdatnosť (self-efficacy) študentov učiteľstva a učiteľov spolupracovať s rodičmi*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- Pohnětalová, Y. (2015). *Vztahy školy a rodiny: případové studie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Pokorná, V. (2010). *Vývojové poruchy učení v dětství a v dospělosti*. Praha: Portál.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (7., aktualiz. a rozš. vyd). Praha: Portál.
- Rabušicová, M. (2004). *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita.
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. (2021). Praha: MŠMT. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-3>

Suchánková, E. (2014). *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál.

Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.

Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer.

Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ	Mateřská škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
H	Hypotéza

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Pohlaví respondentů	24
Graf 2 Věk respondentů	25
Graf 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	25
Graf 4 Docházka rodičů do mateřské školy	26
Graf 5 Vzpomínky rodičů na mateřskou školu	27
Graf 6 Důvod umístění dítěte do mateřské školy	27
Graf 7 Důvod volby dané mateřské školy rodiči	28
Graf 8 Hodnocení mateřské školy	29
Graf 9 Nejdůležitější aktivity z denního programu v mateřské škole.....	30
Graf 10 Nejdůležitější aktivity z denního programu mateřské školy pro rozvoj dítěte.....	31

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Poměr spontánních a řízených aktivit by měl být v rovnováze	32
Tabulka 2 V mateřské škole by si děti měly především hrát	32
Tabulka 3 Řízená aktivita by měla být zařazována každý den	33
Tabulka 4 Zařazování spontánních aktivit je důležité kvůli pokroku dítěte.....	33
Tabulka 5 Při řízené aktivitě učitelem se dítě nejvíce rozvíjí ve všech oblastech.....	34
Tabulka 6 Učitelka v mateřské škole by měla zasahovat do spontánních aktivit, jen když se jedná o závažný problém	35
Tabulka 7 Při spontánních aktivitách učitelka zastává roli pozorovatele.....	35
Tabulka 8 Pokud si dítě hraje samo, tak jej učitelka nechá hrát si samotné	36
Tabulka 9 Při řízených aktivitách učitelem by se měly povinně zapojit všechny děti	37
Tabulka 10 Hypotéza č. 1 – kontingenční tabulka.....	38
Tabulka 11 Hypotéza č. 2 – kontingenční tabulka.....	39
Tabulka 12 Hypotéza č. 3 - kontingenční tabulka	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro rodiče

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO RODIČE

Vážení rodiče,

jmenuji se Veronika Couralová a jsem studentkou třetího ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Touto cestou se na Vás obracím s žádostí o vyplnění dotazníku zaměřujícího se na názory rodičů na spontánní a řízené aktivity dětí v mateřské škole. Tento dotazník je zcela anonymní a získané údaje budou použity pouze pro výzkumné účely mé bakalářské práce.

Předem Vám děkuji za Vaši ochotu a čas.

Veronika Couralová

Jste: *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Muž
- b) Žena

Jaký je Váš věk? *(vyberte jednu odpověď)*

- a) 18-25 let
- b) 26-30 let
- c) 31-40 let
- d) 41-50 let
- e) 50 let a více

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Základní
- b) Středoškolské s vyučením
- c) Středoškolské s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

1. Chodil/a jste do mateřské školy? *(vyberte jednu odpověď)*
 - a) Ano
 - b) Ne

2. Jaké máte vzpomínky na to, co jste zažili v mateřské škole? *(vyberte jednu odpověď)*
 - a) Nejvíce si vzpomínám, jak jsme si v mateřské škole hráli.
 - b) Na mateřskou školu nevzpomínám v dobrém, protože mě nutili do jídla nebo spánku.
 - c) Vzpomínám na své kamarády a také na hodné paní učitelky.
 - d) Jiná, napište.

3. Co Vás vedlo k tomu, že jste dali dítě do mateřské školy? *(vyberte jednu odpověď)*
 - a) Pracovní povinnosti
 - b) Dítě je rádo v kolektivu dětí
 - c) Povinný rok předškolního vzdělávání
 - d) Domácí povinnosti
 - e) Dítě nemá, kdo pohlídat
 - f) Jiná, napište.

4. Z jakého důvodu jste vybrali Vámi zvolenou mateřskou školu pro Vaše dítě?
(vyberte jednu nebo více odpovědí)
 - a) Pestrá nabídka školních i mimoškolních aktivit (exkurze, kroužky, projekty...)
 - b) Přátelské prostředí mateřské školy
 - c) Mé vlastní zkušenosti z této mateřské školy
 - d) Provozní doba mateřské školy
 - e) Vybavení mateřské školy (hračky, pomůcky pro děti...)
 - f) Doporučení od jiného rodiče
 - g) Vzdálenost mateřské školy od našeho bydliště
 - h) Navštěvuje/navštěvoval danou mateřskou školu sourozenec dítěte
 - i) Jiná, napište.

5. Jak hodnotíte mateřskou školu, kterou navštěvuje vaše dítě? *(napište)*

6. Co je nejdůležitější podle Vás z denního programu v mateřské škole? *(vyberte jednu nebo více odpovědí)*
- a) Projekty, divadlo, kroužky
 - b) Aktivity řízené učitelem (učení)
 - c) Pobyt venku
 - d) Spontánní aktivity dětí (hra, do níž není zasahováno, vychází z vlastní iniciativy dítěte)
 - e) Jiná, napište.
7. Které aktivity z denního programu mateřské školy jsou nejdůležitější pro rozvoj Vašeho dítěte? *(vyberte jednu nebo více odpovědí)*
- a) Aktivity řízené učitelem (učení dětí)
 - b) Pobyt venku
 - c) Spontánní aktivity dětí (hra, do níž není zasahováno, vychází z vlastní iniciativy dítěte)
 - d) Projekty, kroužky
 - e) Jiná, napište
8. Poměr aktivit řízených učitelem (učení) a spontánních aktivit (hra, do níž není zasahováno, vychází z vlastní iniciativy dítěte) dětí by měl být v rovnováze. *(vyberte jednu odpověď)*
- a) Rozhodně souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nemám vyhraněný názor
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Rozhodně nesouhlasím
9. V mateřské škole by si děti měly především hrát. *(vyberte jednu odpověď)*
- a) Rozhodně souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nemám vyhraněný názor
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Rozhodně nesouhlasím

10. Řízená aktivita (učení) by měla být zařazována každý den. *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nemám vyhraněný názor
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

11. Zařazovat spontánní aktivity (hra, do níž není zasahováno, vychází z vlastní iniciativy dítěte) je důležité kvůli pokroku dítěte. *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nemám vyhraněný názor
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

12. Při řízené aktivitě učitelem (učení) se dítě nejvíce rozvíjí ve všech oblastech. *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nemám vyhraněný názor
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

13. Učitel/ka v mateřské škole by měla zasahovat do spontánních aktivit (hra vycházející z vlastní iniciativy dítěte), jen když se jedná o závažný problém (porušení pravidel, konflikt mezi dětmi). *(vyberte jednu odpověď)*

- a) Rozhodně souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Nemám vyhraněný názor
- d) Spíše nesouhlasím
- e) Rozhodně nesouhlasím

14. Při spontánních aktivitách (hra vycházející z vlastní iniciativy dítěte) učitel/ka zastává roli pozorovatele (sleduje děti a hlídá bezpečnost). *(vyberte jednu odpověď)*
- a) Rozhodně souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nemám vyhraněný názor
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Rozhodně nesouhlasím
15. Pokud si nějaké dítě hraje samo, tak jej učitel/ka nechá hrát si samostatně. *(vyberte jednu odpověď)*
- a) Rozhodně souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nemám vyhraněný názor
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Rozhodně nesouhlasím
16. Při řízených aktivitách učitelem (učení) by se měly povinně zapojit všechny děti. *(vyberte jednu odpověď)*
- a) Rozhodně souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Nemám vyhraněný názor
 - d) Spíše nesouhlasím
 - e) Rozhodně nesouhlasím

Ještě jednou děkuji za Váš čas a ochotu.